

מסורת הש"ס

יכול יהדרנו בממון. כדכתיב (ויקרא ט) לא תהדר פני גדול דמשמע בממון וכגון ודל לא תהדר בריביו (שמות נג) מי לא עסקינו. כלומר מי לא משמע נמי אפילו נוקב מרגינתא שאומנות יקרה היא ומתריך ליה למיקס ואע"ג דבטל ממלכתו ואיכא חסרון כ"ס: מה ידור שאין צו ביטול מלאכה. דאין לשון הידור אללא נשיאות פנים או בממון או צביבוד דברים ואין במשמעו ביטול מלאכה: מה קימה שאין צו חסרון כ"ס. דהא אוקימנא דבשאלין צו ביטול מלאכה עסקינן ותו לא שייך צו חסרון כ"ס: אף הידור שאין צו חסרון כ"ס. ועל כרחיך לא נכתב הידור אללא לדרוש כדלמנן למעוטי עמידה מרחוק ולמעוטי צית המרתך כדלמנן: עומדין מפניהם. צמילי צבורים קאי כשעובדים בתוך ירושלים: ומלאה משילן. שלל ציאלו עוד שיאמרו נבזים אנו צעיניהם ולאו משום חיבוב מצוה הוה ואלו בני אדם הניכרים חשודים צעיר ועסקים צמנות לא הוה למיקס מקמייהו: מסחוסא. מרחק דלמרגמי' (בראשית מג) ויחך ואסחי: שני חומשים. שני חמישים של ספר שנית לו מדרש אגדוטי. שני שלשי שלש. שני חלקים של שלש הספר: סורס כהנים. ספר ויקרא שנית לו צרייתא של מדרש הספר: צנן היה מהרהר. וטרווד היה ולא הצין צעברך לפניו: צפי גואי. מקום צבני אדם עומדים ערומים והא ד' שמעון צרבי צבתי צמילי מקום שעומדים לצושים דהס' מקום הידור הוא: ה"ג מספנדא. דר' שמעון צרבי צבתי צמילי מדקאמר ליה צהן יושב ומהרהר: לאונסיה שאני. פעמים שהא טרווד ומעין ס' צממעמיה לפני כניסתו למרחק וע"כ היא שגורה צפיו ולצו ומעין צה צבית המרתך: צרשעיי עסקינן. צתמיה לנה לי קרא אס ראה ועלם עיניו הרי עבר על תקום והדרת: זמן חיוביה. צארבע אמותיו דלקמנן (עמוד ב): ס"ל וירא. יש לך לירא מן היוצר היודע מהשצותך שאתה מנצק מחצולות להפטר מממותו: שיש צה ידור. כבוד ונשיאות פנים שדבר הניכר הוא ששצבילו עמד: צאידן גוסא. הנהר מפסקי ציניהם: ולאו רצ מונסק אנה. ואף על פי שאתם רחוקים יותר מד' אמות איבעי לכו למיקס: לאו אדעסין. לא נזכרנו לעמוד דרך אחרת שלל לעבור לפני האצור: חיי. מתריך ימים: גיסי צה צרצנן. ממיד רגילום אללס ולבס גס צחכמים כלילו גס מהס: גיסי. צלע"ז פריצ"ך: הרפקי. ומקראות וזרות וראו נסים הרצה ומופתים: עדו עליהן. עברו עליהם: אציי ייצי יוא לסני. פושט ידו לוקינס כל כמה שעובדים אללו ונשענין עליו: רצא. היה שולל שוליו לפשט להן ד' אלל הוא עצמו לא: רצ נחמן משדר גוואי. סריסס שהיו ממיד לפניו לפי שהיה שר חתן הנשיא ואז צ"ד היו רגילין לעמוד לפניו משתמים להכות ולכוף מאן דלא ציית דינא וכשהיו זקנים עובדים לפניו היה שולל הנך סריסס להחזיק בידם אלל הוא עצמו לא שלל לזולל בתורתו דלמיר אי לאו תורה כמה נחמן איכא צשוקא הלך אין חשיבותי צביל עממי אללא צביל תורה. ואית דמפרשי אציי ייצי יוא לקצי ממכד עצמו צוקינס ופשט להס ידו שישען הוא עליהם רצא משדר שלומיה שיאלו לקראתו לכבודו וכן רצ נחמן ולימא רצא היכא דגרסי' ייצי יוא להשען אחרים עליו קאמר ולא להשען הוא על אחרים כדלמנן צבתי קמנא דלומא (דף ט) רצ לקיש הוה דסחי צירדנא אמת רצה צר צר חנה ייצי ליה יוא שישען ר' שמעון צן לקיש עליו ויאל לשפת הנהר:

לא תהדר פני גדול דמשמע בממון וכגון ודל לא תהדר בריביו (שמות נג) מי לא עסקינו. כלומר מי לא משמע נמי אפילו נוקב מרגינתא שאומנות יקרה היא ומתריך ליה למיקס ואע"ג דבטל ממלכתו ואיכא חסרון כ"ס: מה ידור שאין צו ביטול מלאכה. דאין לשון הידור אללא נשיאות פנים או בממון או צביבוד דברים ואין במשמעו ביטול מלאכה: מה קימה שאין צו חסרון כ"ס. דהא אוקימנא דבשאלין צו ביטול מלאכה עסקינן ותו לא שייך צו חסרון כ"ס: אף הידור שאין צו חסרון כ"ס. ועל כרחיך לא נכתב הידור אללא לדרוש כדלמנן למעוטי עמידה מרחוק ולמעוטי צית המרתך כדלמנן: עומדין מפניהם. צמילי צבורים קאי כשעובדים בתוך ירושלים: ומלאה משילן. שלל ציאלו עוד שיאמרו נבזים אנו צעיניהם ולאו משום חיבוב מצוה הוה ואלו בני אדם הניכרים חשודים צעיר ועסקים צמנות לא הוה למיקס מקמייהו: מסחוסא. מרחק דלמרגמי' (בראשית מג) ויחך ואסחי: שני חומשים. שני חמישים של ספר שנית לו מדרש אגדוטי. שני שלשי שלש. שני חלקים של שלש הספר: סורס כהנים. ספר ויקרא שנית לו צרייתא של מדרש הספר: צנן היה מהרהר. וטרווד היה ולא הצין צעברך לפניו: צפי גואי. מקום צבני אדם עומדים ערומים והא ד' שמעון צרבי צבתי צמילי מקום שעומדים לצושים דהס' מקום הידור הוא: ה"ג מספנדא. דר' שמעון צרבי צבתי צמילי מדקאמר ליה צהן יושב ומהרהר: לאונסיה שאני. פעמים שהא טרווד ומעין ס' צממעמיה לפני כניסתו למרחק וע"כ היא שגורה צפיו ולצו ומעין צה צבית המרתך: צרשעיי עסקינן. צתמיה לנה לי קרא אס ראה ועלם עיניו הרי עבר על תקום והדרת: זמן חיוביה. צארבע אמותיו דלקמנן (עמוד ב): ס"ל וירא. יש לך לירא מן היוצר היודע מהשצותך שאתה מנצק מחצולות להפטר מממותו: שיש צה ידור. כבוד ונשיאות פנים שדבר הניכר הוא ששצבילו עמד: צאידן גוסא. הנהר מפסקי ציניהם: ולאו רצ מונסק אנה. ואף על פי שאתם רחוקים יותר מד' אמות איבעי לכו למיקס: לאו אדעסין. לא נזכרנו לעמוד דרך אחרת שלל לעבור לפני האצור: חיי. מתריך ימים: גיסי צה צרצנן. ממיד רגילום אללס ולבס גס צחכמים כלילו גס מהס: גיסי. צלע"ז פריצ"ך: הרפקי. ומקראות וזרות וראו נסים הרצה ומופתים: עדו עליהן. עברו עליהם: אציי ייצי יוא לסני. פושט ידו לוקינס כל כמה שעובדים אללו ונשענין עליו: רצא. היה שולל שוליו לפשט להן ד' אלל הוא עצמו לא: רצ נחמן משדר גוואי. סריסס שהיו ממיד לפניו לפי שהיה שר חתן הנשיא ואז צ"ד היו רגילין לעמוד לפניו משתמים להכות ולכוף מאן דלא ציית דינא וכשהיו זקנים עובדים לפניו היה שולל הנך סריסס להחזיק בידם אלל הוא עצמו לא שלל לזולל בתורתו דלמיר אי לאו תורה כמה נחמן איכא צשוקא הלך אין חשיבותי צביל עממי אללא צביל תורה. ואית דמפרשי אציי ייצי יוא לקצי ממכד עצמו צוקינס ופשט להס ידו שישען הוא עליהם רצא משדר שלומיה שיאלו לקראתו לכבודו וכן רצ נחמן ולימא רצא היכא דגרסי' ייצי יוא להשען אחרים עליו קאמר ולא להשען הוא על אחרים כדלמנן צבתי קמנא דלומא (דף ט) רצ לקיש הוה דסחי צירדנא אמת רצה צר צר חנה ייצי ליה יוא שישען ר' שמעון צן לקיש עליו ויאל לשפת הנהר:

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

לג.

עין משפט
נר מצוה

אין בעלי אומניות רשאין לעמוד בו. תימה מה לשון רשאי שייך למשמע דאיכא איסורא וי"ל דמייירי צעוסקינ צמלאכת אחרים ס' והשתא שייך לשון רשאים וימיהו י"ל רשאים כמו חייבין כי היא דמתן צערמין פרק המקדיש שדכו (דף כח): כמה רוצה אדם ליתן בשור זה לעולה אע"פ שאינו רשאי פ"י אע"פ שאינו חייב והשתא ניחא דמייירי צעוסקינ צמלאכת עצמוט: שני חומשיין. פ"י צקונטי לשון חומש הספר וי"מ חמשה חומשיין יש צו כמו בשל תורה אשרי האיש (תהלים ה) כאל תערוג על אפיקי מים (שם מב) אך טוב לשראל (שם עג) תפלה למשה (שם ס) יאמרו גאולי (שם קו) לכל אחד מן הספרים אלו מסיים צאמן לצד מן האחרון שהוא סוף תהלים: [שמא בהן יושב ומהרהר בו. לא היה לרין לומר בהן דה"ה צבאר ד"מ אללא הא דקאמר הכי סוד] ה' ליראוי (ק' דליתא) צב"ג דלמיר ר' חייא יצא עלי אס לא הייתי מסתכל בספר תהלים כו. מ"י: אין להם אחינו אנשי מקום פלוני בואכם לשלום א"ר יוחנן מפניהם עומדים מפני תלמידי חכמים אין עומדים אמר רבי יוסי בר אבין ב' בוא ראה כמה חביבה מצוה בשעתה שהרי מפניהם עומדים מפני תלמידי חכמים אין עומדים ודלמא שאני התם דא"כ (ס') אתה מכשילן לעתיד לבא אמר מר יכול יעמוד מפניו מבית הכסא ומבית המרחץ ולא ר' חייא הוה יתיב בי מסחותא וחליף ואזיל רבי שמעון בר רבי ולא קם מקמיה ואיקפד ואתא אמר ליה לאבוב שני חומשים שנית לו בספר תהלים ולא עמד מפניו ותו בר קפרא ואמרי לה ר' שמואל בר ר' יוסי הוה יתיב בי מסחותא על ואזיל ר' שמעון בר רבי ולא קם מקמיה ואיקפד ואתא א"ל לאבוב שני שלישי שנית לו בתורת כהנים ולא עמד מפניו ואמר לו שמא בהן יושב ומהרהר טעמא דבהן יושב ומהרהר הא לאו הכי לא לא קשיא דהא בבתי גואי הא בבתי בראי ה"ג מסתברא דאמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן דבכל מקום מותר להרהר חוץ מבית המרחץ ומבית הכסא דילמא לאונסיה שאני: יכול יעצים עיניו כמי שלא ראהו א"ל אמו ברשעי עסקינן אלא יכול יעצים עיניו מקמי דלימסיה זמן חיובא דכי מטא זמן חיובא הא לא חזי ליה דקאים מקמיה ת"ל תקום ויראת תנא ואיזוהי קימה שיש בה הידור הוה אמר זה ד' אמות אמר אב"י לא אמרן אלא ברבו שאינו מובהק אבל ברבו המובהק ימלא עיניו אב"י מצי הוה חזי ליה לאודניה דחמרא דרב יוסף דאתי הוה קאים אב"י הוה רכיב חמרא וקא מסוגי אגודא דנהר סגיא יתיב רב משרשיא ורבנן באידך גיסא ולא קמו מקמיה אמר להו ולאו רב מובהק אלא אמרו ליה לאו אדעתין: ר' שמעון בן אלעזר אומר מגיין לוקן שלא יטריה ת"ל זקן ויראת: אמר אב"י נקטינן דא"י מקיף חיי אב"י מקיף רבי זירא מקיף רבינא הוה יתיב קמיה דר' ירמיה מדיפתי חלף ההוא גברא קמיה ולא מיכסי רישא אמר כמה חציף הא גברא א"ל דלמא ממתא מחסיא ניהו דגיסי בה רבנן: איסי בן יהודה אומר מפני שיבה תקום ואפילו כל שיבה במשמע: א"ל אמר ר' יוחנן הלכה כאיסי בן יהודה ר' יוחנן הוה קאי מקמי סבי דארמאי אמר כמה הרפתקי עדו עליהו דהני רבא מיקס לא קאי הידור עבר להו אב"י יתיב ידא לסבי רבא משרד שלוחיה רב נחמן משרד גוזאי אמר אי לאו תורה כמה נחמן בר אבא איכא בשוקא א"ר אייבו אמר ר' ינאי אין

שכב א מ"י פ"ו מהל
מ"מ הל' צ סג
עשין יג טושיע י"ד ס'
רמז ספק ה'
שכב ב מ"י פ"ד מהל
צבורס הלהס ז'
שכב ג מ"י פ"ג מהל
ק"ש הל' ג ש"ע
י"ד סמן רמז ספק ד
צבורס ה':
שכב ד מ"י פ"ב מהל
ק"ש הל' ד סג
עשין יח טושיע א"ח ס' פה
ספק צ'
שכו ה ו מ"י פ"ו
מהלכות מ"מ הל'
צ ו סג עשין יג טושיע
י"ד ס' רמז ספ"י צ ג:
שכו ז מ"י שם פ"ה
הלהס ז סג ס'
טושיע ט ס' ט'
שכב ח מ"י שם פ"ו
הלהס ג טושיע
שם ספק ו:
שכב ט ו מ"י שם פ"ו
הלהס ט טושיע
שם ספק י:

הגהות הב"ח
(ה) נב' דל"ח נמצאת
אמה כו:

לעוי רש"י
פריב"ץ. מכיר קרוב.

מוסף רש"י

אין בעלי אומניות. העוסקים צמלאכת אחרים מפניהם (והולין יד:). עומדים. לנכדן כלי שיקרי רגילום לכל (סו). חביבה מצוה בשעתה. לריכסי אלו תלכבה (סו). מכשילן לעתיד לבא. שאלס לא ירואס להס פנים לריכסי ודקן כבוד. לא ירגילום לכל מפני הטובה (סו). מסתא. מתקן כמו מסתא ויחך ומרגמינן ואסחי (סנהדרין כג:). הא בבתי גואי הא בבתי בראי. מתלאכות שלקן ג' מריסס היו לו פנימי להיע עיניו ולהשקטף אמצעי עיניו לתוכו מן המתקן ולבס חלוקן ויאל לחינן וגומר לנישמו ומ סג מניעת (סו). מותר להרהר. כל מקום מותר להרהר. דגילי תורה (שבת טו). חוץ מבית המרחץ. לפי שאלס עומד עלוס (ע"י טד:). רבו המובהק. שרוב סמנתו ממנו (ב"ב גז:). לאו אדעתין. לא נמי לבי (ברכות כו). נקטינן. מסכות מלאכותי (ע"י טו:). הרפתקי. מקלות (ר"ה טו:). הידור עבר להו. לנע מעט כללו רוצה לעמוד (לעיל כב:).

מוסף תוספות

א. ומיהו יליפין לעסוקין במלאכתן נמי שאינן חייבין שאם אלו היו חייבין גם אותן היו רשאין. מוס' י"ד. ונראה דאפילו עסוק במלאכתו לא מחייב כדאמרין מה קימה שאין בה חסרון כ"ס

אין בעלי אומניות. העוסקים צמלאכת אחרים מפניהם (והולין יד:). עומדים. לנכדן כלי שיקרי רגילום לכל (סו). חביבה מצוה בשעתה. לריכסי אלו תלכבה (סו). מכשילן לעתיד לבא. שאלס לא ירואס להס פנים לריכסי ודקן כבוד. לא ירגילום לכל מפני הטובה (סו). מסתא. מתקן כמו מסתא ויחך ומרגמינן ואסחי (סנהדרין כג:). הא בבתי גואי הא בבתי בראי. מתלאכות שלקן ג' מריסס היו לו פנימי להיע עיניו ולהשקטף אמצעי עיניו לתוכו מן המתקן ולבס חלוקן ויאל לחינן וגומר לנישמו ומ סג מניעת (סו). מותר להרהר. כל מקום מותר להרהר. דגילי תורה (שבת טו). חוץ מבית המרחץ. לפי שאלס עומד עלוס (ע"י טד:). רבו המובהק. שרוב סמנתו ממנו (ב"ב גז:). לאו אדעתין. לא נמי לבי (ברכות כו). נקטינן. מסכות מלאכותי (ע"י טו:). הרפתקי. מקלות (ר"ה טו:). הידור עבר להו. לנע מעט כללו רוצה לעמוד (לעיל כב:).

אף הידור שאין בו חסרון כ"ס. מוס' מולין נד: ב. חוב מתרגמינן רשע. יע"ב. כדמתרגמינן לא תהיה לו בנושה לא תהא ליה כרשיא. מוס' מולין נג: ג. כששאל רבי לרבי חייא למה לא עמד השיב לו יבא עלי. מוס' היל"ס. דעתם קרובה אצל החכמים והורגלו בכך ואיך בדיעו שאם מקיף עליו את הדרך והולך בדרך אחר כדי שלא יטריחם מאריך ימים. דגיסי רוצה לציג אדרי' וסוי ותרתיינו פליגי את"ק דבעי זקנה. הלכך אפילו יניק וחכים, וכן דעת הר"ם (פ"ו ה"א). הרפתקי. סבות ועניינים. עדר. עברו. כמו ולא ערה עליו שחל [איוב כח, חן].